

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarnicom za cijelu godinu 2 f. a za kmetu 1 for; razmerno za pol god. 1 f. a za kineta 50 novčića. Izvan carevine više poštarnica. Pojedini broj stoji 6 novčića.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga svo pokvari.“ *Nar. Post.*

Godina IV.

U Trstu 18. Oktobra 1873.

Broj 20.

Pogled po svetu.

U Trstu 17 listopada.

U ovo mjesec danah, što se nismo na ovom mjestu govorili s našimi čitatelji, stvari se kod nas u Austriji nisu u ničem promjenilo, nego jedino što sada sva ovostrana država budi izravnim izbori za novo carevinsko vijeće. Boj je u svoj Austriji žestok i odvažan, al se još nezna, kako će izpasti, jer se tu bori više stranaka jedna proti drugoj.

S kojim uspjehom smo se borili ađi u Istri, neka vido naši čitatelji iz Izvješća, što će jih naći niže u danačnjem broju. Što možemo reći jest, da je moralna pobeda naša, ako i nismo uspieli s obima kandidatima, jer nam se narod moćno zaljujao i jer su naši susjadi bili uvjek dosad viđni, biti sami na biračkih sa svojimi kandidatima i priručnicama, a sad smo evo na jednih biračkih mi mah preoteli, a na drugih toliko da nismo pobediti. Svaki početak je težak, pak i naš; a vrieme nosi sobom novu moć i drugu sreću!

Iz Hrvatske hoćemo za sada samo to reći, da se novomu bazu raduje malo i veliko, pak da će Hrvatska, ako Bog da, što prije stupiti pod njegovim vodstvom u kolotečinu svakojakoga razvoja i napredka.

Što se tiče stranih državab, Turska kao da se svaki dan sve to više gusi. Poradi bosanskih Kršćana zagazila je dosta duboko i u očima Austrije nekojom svojom spomenicom, ali će se stvari i ovaj put poravnati bez zlih za nju posljedica. Ovih danah će dakle već kada tada i car Vilim i njegov ministar Bismarck pohoditi svjetsku bečku izložbu, koja da će se zatvoriti dne 30. t. m. i koja da će ostaviti carstvu do 16 milijunih duga. U Franceskoj kao da će se doskora proglašiti Enrik V. za kralja, akoprem se Thiers s francuskimi republikanci bori proti toj obnovi. U ovo mjesec danah bilo je i u Americi propalih banka.

Naši izbori.

Javljamo našim čitateljima, da je u istočnoj Istri dne 15. t. m. ostao izabran za našeg zastupnika na bečkom carevinskom vijeću presvetli g. vitez Dinko Dr. Vitezović, za koga je od 174 glasovalo 116 izbornika; dokim u zapadnoj Istri presvetlomu i prečastnomu g. vitezu Jurju Dru. Dobrili, biskupu porečko-polijskomu, nije falilo nego 14 glasova, pak je tim mjesto njega ostao ondje izabran presvetli g. Markis Ivan Pavao Polisini-Kamalić.

Koliko se radujemo našemu narodu u istočnoj Istri, što je izabrao za svojega zagovoritelja presvetloga g. Dinka Vitezovića: toliko ga s druge strane žalujemo u zapadnoj, što se za nekoliko glasova iznevjerio najzvrstnijemu sinu istarske zemlje, presvetlomu g. biskupu Dobrili. Presvetli gosp. biskup Dobrili, kako je dne 14. septembra sam pisao ovaj izbornomu odboru, voli zimovati i ljetovati u Poreču, nego li u Beču; ali iskreni prijatelji slavenskoga u Istri puka nemogu nego suznim okom misliti, da im tamo neće biti toga pučkoga branitelja. Porečki i nekoji koparski izbornici sjeli su se za stol, da s mletačkim markizom Polisini-Kamalićem da li njemu ili njim?

Oglasili se primaju po navadnoj cijeni. Pisma nekoč so šalju platjone poštarine.

Nepotpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se novraćaju. Uredništvo i Odpravništvo nalaze se u Via Nuova N.º 4 piano I.

Istina, da nije ni naš narod svoj svojoj nesreći kriv, jer ako se je igdje na svetu radilo proti komu kandidatu, to se je, ovom prigodom proti našim u Istri. Nam dolaze od više stranah takove vesti, kojih mi nesmiemo od štamparskoga zakona nikako spomenuti. Od onih, koje možemo, hoćemo samo jednu reći, a ta jest, da se je proti biskupu Dobrili tako nepoštено radilo, da se je puku govorilo, da se tobožje isće poslati njega u Beč, da dobije od države povećanje povovskih plaća, koje da će morati onda smagati i onako siromašni kmeti!

Ali naš je narod i u Istri sista pameti i zdrava razuma, pak nebi se bilo koješta dogodilo ni u istočnoj ni u zapadnoj njoj polovici, ni prigodom biranja izbornika ni poslanika, da budu naši prijatelji učinili svoju dužnost onako, kao što su naši protivnici Izvršili svoju proti nam zavjera. Gdje smo imali ljudi, tu smo predobili; a gdje nismo, tu smo izgubili. Gdje se je naš list čitao i ljudem tunulačio, tamo je bio, kako smo sami hotjeli. Jer narod, kakav je još naš u Istri nezna ni kad ni kamo, ako ga tko nevoditi.

Nu, ako i nismo nego na polovici uspieli, nismo zato ni mi ni narod badava vremena tratići, kad smo se u ovih pučkih novinieah s izbori bavili. Jer nekoje stvari, koje jedan put padu puku u sreću, ponavljaju se i spominju od oteca do sina kao Otčenja; pak što vije ovaj put svojim plodom urodilo, hoće urođiti drugi, ovom il onom prigodom. Neima mučnije stvari, što je budjenje spavajućega naroda, a mi smo Bogu zahvalni i za ovo nešto, što smo ga do sad probudili. I tim vičemo na sav glas pred cijelim svjetom: Živio naš narodni zastupnik, Dinko Dr. Vitezović! Živio naš ljubimac, Juraj Dr. Dobrila, ako i neide u Beč! Živili svi vredni i pošteni slavenski domorodeci u našoj miloj Istri!

Ob uzgoju svinjadi (prasadi, krmadi).

Svinja je životinja poznata svakomu. Već od davnih vremena ljudem je bila koristna.

Svi su narodi vaviek imali pitome svinjadi, al stojeći u nedostaci, u nekih bi se mjestih razbolila i zato Izraelitici i Muamedovec nisu smjeli blagovati krmetine.

U našem podneblju, onakove se bolesti nedojimljivo prasadi, ako ju u sistači držimo.

Krmci su po svemu svjetu svoga kalupa, no razlikuju se po nekih osobitih znakovih, kako su koje pasmine ili bagre. Sve pasmine mogu se priokupiti u dva razreda.

K prvom razredu brojimo sve evropske pasmine, štono su krpne glave, duga vrata, debelih i visokih nogah, a nemirni i žegarni. U drugi razred mećemo krmke mješovite pasmine, što proizlaze od krmaka s otokom Južnoga Mora i Kitaja i krmaka evropskih pasmina: malane su glave, kratka i upala vrata a spori su i tromi.

Usporedimo li ih, videćemo, da krmci prvoga razreda imaju više košurina pri jednakoj množini mesa, pak od tud namih šteta, što im se hrana obraća više u kosti nego li u mesu.

No još ćemo već razliku naći, ako im se obazremo na ed.

Prvi, mičuć se i trčuć, trude se i mnogo žderu. Drugi, mirujuć uveick, nemore se, pak jedn manje; a nadju li prožlasti, dobjaju sve to više.

Krmci se prvog razdijela zovu: Artezjanski, Normanski, Dalmatinski, Provenzalski, a drugoga: Kitajski, Napolitanski, Englezki krmci itd.

Nije, dakako, svaki i cigli krmak prvega razreda loš, niti su drugog razreda svi dobri. Nadje ih se u prvom razredu boljih nego u drugom, al je to posve rijetko.

Prva četiri dana što se kezmići okote, valja ih držati odalje od matere, i samo k njoj ih primaknuti ob dan svakog dva tri sata, dok se nadoje, a noću svako pet, šest sati. Dok sasnu red je svinjaru ostati kod kezmića da ih mati ne-satire. Nema li svinjar tolikog ustrpljenja, nek onda spored zida zadije mertećić (motku), pedalj nad zemljom, a dva dalje od zida, da im se mati nemogu prislonuti uza zid, kod kog se kezmići mogu okloniti, iza pričednice.

Kad se prasica ukoti, valja ju brižljivo okrijepljivati razhladjujućom hranom i držati ju u toplu mjestu. Ako joj je hrana preveć priporita i uspaljiva, može nahuditi kezmićem dok se cigli mličkom pitaju.

Prasici oteknu sise, kad ju kermiči odvoć često sasnu. To se neće dogoditi, gdje je zadivena motka, o kojoj smo već govorili, pak po viš te motke ako stavimo dasku. Kad kezmići doštim sisanjem dodiju materi, ona se popne na dasku, tu se pruži, a nije se bojati da će pristati kermiči za njom, jor na uzkoj daski, nemaju zgodo da se dobave siso.

Kroz prvih pet dana, kezmići se hrane samim materinom mličkom; nakon toga podaj im jeđmena brašna, varenih krumpirah, odskorupljeno vareniko; a ta im hrani valja inmjestiti tako, da im je mati neograbi.

Takovu im hrani postupno pomnoži za šest nedjelja dana, pak ih onda odbij od mlička, nepuštajući ih k materi nego u opredjeljeno sato, kojo valja malo po malo odgadjati, to jest obroko razumicati. U obće dosta je osam dana, da ih posve odbiješ od siso.

Zatim ih još hrani mličkom bez skorupa, masnim spirinom, svakovrsnim brašnom i mokinjama, razmućenimi u mlakoj vodi, i ovareni mi krumpiri. Neki običaju u toj dobi sipati predanje tvrda žitna zraja, da im popadaju mlični zubi, i što prije novi narastu.

Uskopi krmke, što gojiš za mesarnicu, muško nakon mjeseca dana, žensko nakon dva.

Skopljene nije pogiboljno kad ga obavlja vješto čeljade.

Samo valja skopiti blaginu vremenom, škito braniti za 24 sata prije skopljena, i da netrepe leda dva tri dana kašnje.

Odejke hrani su mato troška; nek pasu, nek zoblju žirah ili što slična. Ipak treba da im hrane bude izobilja, jer što je neki govorio: Hrani ti dobro prasea, puno staje; brani ga slabo i još više — pravo je rekao.

Odojčad valja da budu uviek dobeljuškata, inače nemaju uzrasta.

Počini englezku pasminu toviti nakon osam ili devet mjeseci, a talijansku nakon petnaest ili osamnaest mjeseci.

U tom slučaju nevalja da odmjereno jedu. Podaj ti njim da žderi dok mogu, samo da im hrane nepriteče u koritu, jer se ukiseli pak postanu šmedljivi.

Ako ćeš krmka utoviti kako valja, gledaj da netripi ni velike vrućine ni velika leda, i da stoji u sumraku. Počitak mu je jako koristan; dok spava newari se i manje hrane troši.

Dosta je toviti prasea dva, tri mjeseca; odgojene kezme treba kadkada krmiti tri i četiri mjeseca, nego zapane manje sporo tovlenje nego li naglo.

Krmak hlapa slatko sve što predauj bacis, nego mu nedaj uviek istu hrani, pače valja mu je izuzenjivati, što je moguće više.

(Gosp. List Dalm.)

D o p i s 1.

U Pazinu 10. listopada.

Javljam vam u kratko, da sinoč u Pazinu, prigodom biranja izbornika, za dva glasa propali. Ali sramota nam nije nikakva, jer narod nije kriv, već nekoje osobite okolnosti. Nared je dapače pokazao, da već dobro za se zna; pa

ako je i propao na biralištu, uzdigao se je i okrepio u svojoj narodnoj samoviesti. Ja se vadjam, kad bi se sutra izbori ponovili, da bi se naši protivnici gorko kajali svoje jučeranje pobjede. Ako pobjeda čovjeka uživaju, a ono ga bidea uči. I mi smo se jučer koješta naučili, čega nećemo već nikada pozabiti. Naučili smo se naime poznavati zakon i njegovu važnost, naučili smo se poznavati ljudi u odlučnih okolnostih; pa prezirati hulje i izdajice, a slaviti i štovati poštenjake i odvažnike.

Akopreni je bilo na biralištu dosta naroda, ipak su se nekoji tužili, da nisu imali nikakva poziva; drugi su veloli, da im se na opetovanju zahtjevanje nije dalo pogledati u imenik upisanih birača, premda to zakon očito naredjuje. Medju timi je i neki svećenik, kojemu da se je po dva puta odbilo to zahtjevanje, a u dan izbora nije mogao stupiti ni na biralište, jer da tobože nije izbornik, a on i danas tvrdi, da mu to pravo po zakonu pripada. Drugo, što nas je pobilo, jest, što stanovnici pazinskoga polja nisu znali do zadnjega časa, da oni nesmiju glasovati s kmeti, nogo da će morati glasovati dno 18. s gradovi. Medju njima da su nekoji bili odredjeni i za fiduciari, dakle mislito si, kolika nije morala tu nastati pomutnja. Neke su se nadalje tužili, da nisu bili uvršćeni u birača, akopreni plaćaju toliko i toliko poreza (stibro), a drugi da jesu, premda ga plaćaju mnogo manje. Istma, ta se pogroška može lako svakomu podkrasti; ali zakon je zakon, a mi smo propali. S druge strane bilo je tu i psovanja i špotanja od nekojih pazinskikh gradjanah, koji još najbrže neznaju, da živimo u Austriji i pod zakonom, pak da je svakomu prosto i slobodno glasovati za Petra ili Pavla. Čulo se jo tu i kojekakvih rdečih, koje su protivne jednokopravnosti austrijskih državljanah, kakono: *Mostre' do Cransi! Cosa vol'd qua? Andò in Cragno a comandar!* Kako vidite, ljudi, koji na taj način nastoje prodobiti na birališčih, neimaju pravoga uzgoja, niti poznaju Austrije ni njezinu zakonu. Izviše, ako su predobili naši protivnici, nisu se ni derali ujihov listići, a naši jesu. Neki S. K. se je hvalio, da je on sam uili 6 naših buletini *ča spravil*. Uzimite i to u račun, da je protivna stranka bila kao doma, a mnogim našim kmetom se je stežilo čekati, pak su odlazili, a da nisu ni glasovali. I još bi bili predobili, da nam se nisu iznevjerili jedan svećenik i jedan kmet, a jedan treći, da nije glasovao boz glave. A što bi stopravi bilo, da su došli mnogi svećenici, kojih on dan nije bilo u Pazinu nigdje ni čuti, ni viditi? Već da se je i negdje u sali čulo govoriti: *Sie haben gesiegt! Predobili su!* Al da su se odnukud dovukla opet četiri glasovatelja, i tako smo do druge zgode pali i propali!

To vam je eto opis jučeranjega dana na pazinskom biralištu, akopreni nisam spomenuo ni Žandarab, koji su tu bili; ni kojokakva smrada, što se je tu i tamo hitao sa okuhi na naši birače; ni na posljedku, kako je bilo rečeno nekomu našemu svećeniku, ako so neodaleći sa birališta, da mu se nejamči ili garantije za život. Što bi se sve bilo moglo dogoditi tom prigodom, da nisu naši ljudi ovako krotki i mirni, vidilo se jo već u dan sajma. Priopovjedaju mi naime, da je taj dan neki pazinjac zamahnuo svojom palicom, da će nekoga kmeta po glavi, a moj kmet, da sgrabi Krnjelu za gut i za bradu i da Bog sam zna, što bi se bilo dogodilo, da ga nisu drugi kmeli umirili. Na koncu, ako sam mučko imenovao nerđnjake, hulje i izdajice, treba da očito spomenem junake i čestite rođoljube, koji su si taj dan lice osvjetlili, a ti medju mnogimi ostalimi jesu: gg. Bukovac iz Lindara, Matejčić iz Krbunah, Miličić iz Lindara i Ivic iz Gologorice. Živili i da Bog dā u drugoj se prigodi umnožili i sa srećnim se uspjehom borili!

U Lindaru 10. listopada.

Sinoč je naše male injestance na svoje oči vidilo i na svoje uši čulo, što je i kakva je talijanska tobože izobraženost ili civilizacija u Istri. Sinoč su kolovodje ovdašnje šarenačke stranke svetkovali svoj šarenački Mesopust, jer najbrže već i sami vide, da im jo blizu Korizma sa svojim postom i pokorom. Jučer je naime na biralištu u Pazinu predobila, nezna se baš kako, njihova stranka, pak je trebalo i ovdje

proslaviti kako valja taj nenadani dogadjaj. Evo vam u kratko moradoše slati djetcu u školu. Koliko se je za školu brinuo, te lijepe svjetkovine.

Sinoć već posje osme ure izide iz jedne poznate kuće čopor razdrpan dječurlije i nekoliko radnikab i nečijih zidara. Da li su ti noćni junaci bili gladni, to neznam, ali žedni nisu sigurno, jer su nosili sobom kabal vina, kao da mu je bila najbolja ljetina. A vino i hulju ohrabri, pak se počnu metati po mjestu, pueajući iz pištole, derući se i vičući kao hjesni: *Evviva l'Istria! Crepa la Sloga! Crepa i Cranzi!* rovao dva najbolja učenika u Kansanaru a jednoga u Selu, obukav jih od pete do glave u novo odjelo. Veselje je bilo gledati mladež, kako se veselila velikom daru, odlučujući u sebi i k ljetu biti vriednom takova dara, dobrim ponašanjem i neumornom marljivošću. Osvjedočen sam, da je mnogi od okolo stojećih odlučivao k ljetu biti dionikom toga veselja. Vječna uspomena dakle dobrođinatelju!

Mirni lindarski stanovnici, čujući tu neobičnu viku i buku već u ono doba noći, otvore gdje koji svoja okna najbrže u namjeri, da viknu komu, da ide na poglavarstvo, neka raztjera te noćne smutljivece. Ali kako se nisu začudili, kad su opazili, da tu izabranu četu vodi svjetlikom u ruci neki R. B., lindarski učitelj i dva sieda staren! Nije im bilo dakle druge, nego zatvoriti okna i promišljati, koliko već nije Istra napredovala u civilizaciji, kad već takovi ljudi i saini učitelji uđe pištanu djecu na taj način miru, pokoju i štovanju političenoga mišljenja svojih susjedata!

A što se jo moglo drugo ni čekati od ljudih, koji iduće
juđer na hrvatske u Pazin govoraju: *Oći faremo gvera!* U
drugih izobrazjenih zemljah se svjet nagovara na mir i na slo-
bodno obavljenje izbora, a u Istri kao da so ueka na nemir,
špotajuć i psujuć hirače, koji hoće da misle i rade svojom,
a ne tujjom glavom. Ali, ako smo mi juđer u Pazinu i pro-
pali, propali smo slavno, borić se kao ljudi, pošteno i sa-
vjestno. Zato moralna pobjeda je na narodnoj strani, buduće
smo izgubili za sama dva listića. A s druge strane prigodom
juđeranjih izborih naš je narod naučio više, nego da ga je
tko Bog zna koliko vromena učio i poučavao besjedom i
novinama. Juđer je naš narod naučio poznavati, gdje je vjera
i gdje nevjera, gdje ljudi i gdje izdajice, gdje obraz i gdje
bezobraznost. Zato živio naš hrvatski narod u Istri! Živili svi
naši vrli hirači na juđeranjom pazijskom hrvatilištu! Živili naši
neustrašivi vodje, Jedrejčić i Miličić, koji su pokazali, da
nepoznaju drugog straha ni drugoga poštjenja, nego zakon i
zakonitost! Još jedna takva bitka, pak smo na konju, biesnili
šarenjac i smučivali nas u noćno doba, koliko im drago!

Jedan uime više drugih.

Iz Kanfanara u rujnu.

Već je pisala „Naša Sloga“ o novomu zastupstvu kan-
fauarskom, izbrojila je redom zastupnike i dala jim dobar
napatak, kako da dignu materijalno i moralno propalu obćine.
Sve ufanje stavljalo se u novoga glavnara, Petra Basiliska,
jer je on bio muž, koji je na tanko poznavao mnogovrstne
potrebe naše obćine. On je imao i volju i jakost stupiti u
susret svim suprotivčinama i neutrudno raditi na korist obćine.
Nu čovjek obraća a Bog obrne! Jedva je bio počeo i već
nam ga nemila smrt ugrabi. Dne 11. rujna odjekom žalostnog
glas, da se Petar Basilisko preselio u vječnost. Da pak
znađu birači, da se nisu varali, kad su njega izabrali za gla-
vara, a da mu naslijednik stupi u iste stope, te srđeno i
krepko unaprijedi, što je njemu nemila smrt zabranila, navesti-
će u malo rječih plod njegova kratkoga glavarstva.

Znamo, da u sadašnjem veku svr narodi nrie se na predku duševnom i materijalnom, jer je to jedini put, kojim se može blagostanje jednoga naroda uživati i utvrditi, te neprijateljem i tujincem zabraniti oholo se širiti u tujoj kući. Da pako narod dodje do željenoga cilja, valja da se svr pojedinci poslužuju pomoćnim sredstvima, a ta sredstva su škole. Sveta je dužnost roditeljalu čim bolje odgojiti svoju djecu, a gdje će ju bolje odgojiti, nego li u školi? Ili zar ćemo uvjek ruke u križ držati i gledati, kako svaki kus bie- loga kruba tujinac reže, mi pako ni ernoga neimamo? Kako ćemo taj nevolji doskočiti, ako ne školom?

Naš kmjet još slabo pojmi, što je škola, jer on više već korist od djeteta si, ako mu za blagom ide, nego li da polazak školu. Take valja da izlijeći zakon, koji sili na polazak škole. S druge strane bilo je i takovih glavarah, koji su za maleu darak oslobođali djetetu od polazka, a i takovih, koji s neznanja zapustiše i zanemariše školu. — Nu naš poključek glavar bio je sasvim drugi. Pod kazan globe svi bez razlike

moradoše slati djete u školu. Koliko se je za školu brinuo, neka bude svjedokom i to, da je na dan javnoga izpita davao dva najbolja učenika u Kansanaru a jednoga u Selu, obukav jih od pete do glave u novo odjelo. Veselje je bilo gledati mladež, kako se veselila velikomu daru, odlučujuć u sebi i k ljetu biti vrednom takova dara, dobrim ponašanjem i neumornom marljivošću. Osvjedočen sam, da je mnogi od okolo stojećih odlučivao k ljetu biti dionikom toga veselja. Vječna uspomena dakle dobročinitelju!

Kako za školu, na isti način skrbio je i za snagu, koja je ljudem neobodno potrebita radi upliva, što ga ima na ljudsko zdravje.

Tko je skrbio, da popravi razrovane pute, ako ne Basiliško! Sve pritužbe bile su do njegovoga glavarstva glas vapijućega u pustinji. — Još mi je spomenuti, da je naš glavar bio strah i siba božja svim zločincem, poštenim pakopodporom i jaki stožer. Mogao bi još kojesta dobra od njegovog glavarstva prijaviti, nu neka to malo bude dosta, da počne put po komu bude hoditi njegovomu nasljedniku. — Viečna uspomena pokojniku i vječni pokoj duši njegovoj!

Franjina i Jurilno.

Ju. Ča je novoga, Franino?

Ju. Dosta smo ju naružili. Do druge prigode, pak ako Bog da, hoćemo joj i bradu oguliti.

Fv. A ma da znaš, kako su ju
branili.

JU, KI?

Evo pozvanih pozari i nekoga naši ljudi

Ja tako te ſe ti rabit i crna kujiga?

Ec, oče, oče dostojno, al se sad vlih izveščujem!

Javna zahvala.

Noćju od 6 do 7 p. m. Rajna nepoznati svetogrdni lupeži prodriješe u hodočastnu crkvu B. D. M. od Gorice u Baški, te ju opliceniše. Uvjeriv se osobno o svetogrdnom činu, pomisili odmah na načine za pronaći zločinče. Na tu svrhu među ostalimi poslali čovjeka u Vrbnik s preporukom na tamošnjega Prečastnoga plovatua, g. Mateja Zahiju i vrednoga župana, Petra Ostrogovića, koji se doista dosjetio na dva inostranca, koji onud prošli bijahu, te brže bolje odpravio za njima u potjeru Indiju. Moničad pak ove ladje zaisto stigne i obustavi rečeno zlikovec u Tiljoj, kraj Kraljevice, te ih već slijedeći dan i Sudu u ruke predalo i tako odvrati sramotu, koju bi drugdje bila pala na stanovnika oyoga Otoka. — Hvala zato budi najprije od strane upraviteljstva rečene crkve gori navedeouj gg. kao i svim onim mornarom, koji velikim trudom i požrtvovanjem pošli bijahu u potjeru za zlikovcem, a isto tako i vrijednim Vrbnidanom, koji odsudjujući i odurjavajući tu svetogrdnu lupeštinu, dragovoljno bez ikakova nagovaranja i obećanja izkazali su se pripravni za pronaći lupeže i tim proslaviti B. D. M. od Gorice. Neka im zato moguća Kraljeica nebeska sav trud naplati, nebudući u stanju to učiniti upraviteljstvo ove crkve, pa zato im se evo i čini ova javna zahvala.

PETAR DORÉĆE PLEXAN

Baška 14. Rujna 1873.

Pučke predujmione

zovu se novčani zavodi, koji po Českoj i Njemačkoj materijalnu dobrot osobito ratarstvu živućega pučanstva s velikim uspjehom digoše i sveudilj daju te o kojih i mi onomadne u našem listu obširnije progovorimo. S veseljem možemo javiti

da se već na mnogo stranah naše domovine počelo ozbiljno misliti, a već i raditi o sastavljenju ovakovih pučkih predsjedništava. Pišući nam za ustanove takova zavoda jedan prijatelj veli medju ostalim: „Uvadajući takovo društvo dvovršta nam je namjera, prva da našim omanjim posjednikom, ratarom i obrtnikom u pomoć priskočimo, naš narod samostalnijim i neodvisnjim od kojekakoživih na njegovu materijalnu štetu smjerajućih kombinacija učinimo, te si kako i česki, sam svojimi žuljevi pomaze svojoj boljoj budućnosti. Ako si sami nepomognemo, od tujinaca ćemo u zaluž pomoci očekivati.“ — Kad ovakovo osvjeđenje obćenito u našem narodu zavlađa, onda niti nedvojimo, da ćemo s napomenutimi zavodi uspjeti. (G. L.)

Neukn Nauka.

Krumpirova cima (nat) kao gnoj.

Istražujući pepeo od sažgane krumpirove cime, najdože u njem kalija 45%, a fosforne kiselino 15%. S toga se vidi koliko vrednosti je krumpirova cima osobito u našo doba, gdje različite vrsti kalijskih soli i fosfora za umjetni gnoj traže. Gdje se dakle krumpir u veliko sadi, nemože se cima bolje upotrijebiti, nego ako se s ruševinom, sa zomljom i različitim otpadci na kup sbaona i od vremena do vremena dobro promiješa. Takovim načinom priredit će se mješanao gnoj, kakova za sjenokose i vinograde netrebaš boljega.

Pljesniv hljev otrov.

Nedavna najedoše se otac, mati i petgodisnje djece pljesniva bljeba, te prem da jo kralj koliko moguće pljesni odiseć bio, to su ipak sva trojica osjetila griz i grčeve, a napokon i problijavanje. Brza lječnička pomoć spasi oca i mater, ali djevojčici ne bje lika. Kao što je poznato, ujte pljesan drugo, no samo sitne otrovne gljivice.

Rotkva se preporuča

kao osobito zdravo, pače ljekovito jelo. Prije objeda budi titak, a poslije ti pospiješuje probavu. Olneće i tjera iz ticala suvišan sluz, čisti prsa i oblaže zastarjelo kašje. Razrezana na tanke ploče i osoljena, pa na tabane priložena, izvlači vrućinu bolestnikom.

Upliv šuma na vlagu zemlje.

U gornjem Egiptu je od pamtiveka velika suša, jer onđe u tako zvanoj Delti ne ima nikad više od pet do šest dažnih danah na godinu. Podkralj Mehmet-Ali dao je na Delti 20 milionih drveća posaditi. Od nekoliko godina ponarasio je to drveće te je sad broj daždovitih danah od pet do šest skočio na 40. Ob ovoj za vegetaciju povoljnoj promjeni javlja pouzdani svjedok, glasoviti putnik i motrilac Pouchet.

Melta za vlažne zidove.

Nedavna je u sjednici političkoga društva u Berlinu preporučena osobito valjana melta, koja se već odavna na Šumari s najboljim uspjehom rabi za vlažne zidove. Uzme se naime dobro mastna vapna te se pomicša s piljevinom od mekana drva (jelovine omorikovine itd.) i melta je gotova.

Remenje u stajah,

ma ga ti i mazao, postane tvrdo i spuca od amonijaka, koji u stajah postaje. Ako pako mazilu primetneš nešto glicerina, ostan će ti uviek meko i neće se lomiti. (G. L. Dalm.)

Različite vesti.

* Kolera u Trstu može se reći, da je prestala. Samo što se prošloga tjedna bila pojavila u Skedenju (Servola), gdje je nekoliko djece i odraslih ljudi od nje umrlo.

* Izbori u Trstu i okolicu. Dne 13. od I. razreda bio je izabran g. Anton Porenta, savjetnik prizivnoga suda; dne 15. od II i III. razreda g. Josip Sandrinelli, predsjednik trgovackoga suda; a dne 16. od IV. razreda g. Ivan Nabergoj, posjednik, gradski zastupnik i poznati slovenski rodoljub. Kažu nam, da su došli iz okolice u grad, da za njega glasuju, i stareci, koji nisu već 10—15 godina u gradu bili, samo da jih nonadvlada protivna stranka. Pa zato i bi izabran sa 1103 glasovah, dočim jih njegov protukandidat, velik bogataš, Josip Morpurgo, nije odnio nego 857.

* Izbori u Istri. U Volosko-novogradiskom okružju izpao je izbor g. Vitezela veoma sjajno. Od 70 glasovah izgubilo se jih samih pot. Isto tako je isto ličo na Krškom (Vele) i Lošinjskom biralištu. U zapadnoj Istri na Koparskom biralištu dobio je naš kandidat samo pet glasovah manje, a na Vodnjanskem 18 više, gdje su so sví biraliči izvan vodnjanskih veoma liči ponisi.

* Iz otoka Krka nam pišu, da je vas kolik naš tamošnji puk i ovaj put dokazao, da još uvjejk čvrteto u njemu bilo čustvo domorodno ljubavlji, pa da ga nisu kadra s pravoga puta zavesti ni obećavanja ni zastrašivanja. Sviholici izbornici ili fiduciariji, koji bijahu na otoku izabrani u Omišlju, Dubašnicu, Sv. Fusti, Poljicu, Dobrinju, Korniću, Puntu, Vrbniku, Dragi i Baški; — sví izuzamši jednoga primorca, sví listom daloše radostno svoj glas za vjernoga nam domorodca i prijatelja g. Dinka Vitezela. Slava dinku budi vječna svim kolikim vrlim Otočanom, spominjao so i naslijedovao ovaj njihov liči primjer i od sinova njihovih sinova! Živili!

* U Omišlju pripravljala se je s početka na izborni boj malu pešicu Šarenjakah i nekojih tujinaca, nu kad vidi, da se naši ljudi kao jato sticanju pod krila našega domorodnoga odbora, i da se g. Elusek odreće kandidature radi uzroku najbolje njemu poznatih, odmah položi oružje i mrtvim mukom zamukne. Ni jedan jedini od njih nepristupi k izboru da glasuje; a velik broj naših Omišljana, pustivši u taj dan poslove kućne i težake, koji uprav tada bijahu silni, dragovoljno stajaše pripravan, da pobije ako bi bilo trebalo još i većom silom svoje protivnike. Omišljanski g. Podestad, koji je prisustvovao izboru, da nije htio dati svoj glas ni za naše, jednoglasno izabrano izbornike, niti za koje druge, te je tim dokažao, da mu nije mor za svoga domaćinu. Čast dšnjim Omišljanim!

* Izbori u Gradiški i Gorici. U Gradiški su dne 15. kmetsko obćino izabrale svećenika, g. Eugenija Dra. Valussi-a. U okružju pak, Goričkom, Tminskom i Sežanskem dobio je g. Tonkli 94, g. Winkler 79, a g. Dr. Lavrić 75 glasovab, i jer nijedan od njih nedobi nadpolovično većino, boće se dne 20. t. m. ponoviti glasovanje med dvima prvima.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 16 Oktobra 1873.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Careki dukati (čekini)	5.49	5.48	5.45	5.46	—	5.47	5.47	5.45	5.45	5.44%	5.44%	—	5.43	5.45	5.47	5.48
Napoleoni . . .	9.08	9.09	9.10	9.09	—	9.09	9.11	9.08	9.09	9.09	9.07	—	9.07	9.08%	9.07%	9.09
Lira Juglesko . . .	—	11.45	11.47	—	—	11.43	11.46	11.45	11.45	11.46	—	—	11.46	11.49	11.48	11.50
Srebro prič (aggio) . . .	109.15	109.15	108.75	108.65	—	108.25	108.65	100.—	109.—	108.35	108.65	—	108.35	106.05	108.25	108.60